

"YANGI O'ZBEKISTON-UCHINCHI RENESSANS" G'OYASINING RO'YOBGA CHIQRILISHINI TA'MINLASH

ОБЕСПЕЧЕНИЕ РЕАЛИЗАЦИИ ИДЕИ "НОВЫЙ УЗБЕКИСТАН-ТРЕТИЙ РЕНЕССАНС"

ENSURING THE IMPLEMENTATION OF THE "NEW UZBEKISTAN-THIRD RENAISSANCE" CONCEPT

Abdujabborova Shaxnozabonu Faxriddin qizi

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika Universiteti

1-kurs magistranti

shaxnozabonuabdujabborova3@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15393437>

Annotatsiya. Ushbu maqolada "Yangi O'zbekiston-Uchinchi Renessans" g'oyasining konseptual asoslari, tarixiy ildizlari va uni ro'yobga chiqarishning asosiy yo'nalishlari tahlil qilingan. G'oyaning mamlakat rivojlanish strategiyasidagi o'rni, uni amalga oshirishning huquqiy-me'yoriy asoslari o'rganilgan. Ilmiy, ta'lim, madaniy va ma'naviy sohalarida Uchinchi Renessansni ta'minlash uchun zarur bo'lgan institutsional va ijtimoiy mexanizmlar tahlil etilgan. Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, Uchinchi Renessans g'oyasini samarali ro'yobga chiqarish uchun amaliy tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, Uchinchi Renessans, madaniy va ilmiy rivojlanish, innovatsiyalar, transformatsion islohotlar, milliy o'zlik, ta'lim tizimi, global integratsiya.

Аннотация. В данной статье анализируются концептуальные основы, исторические корни и основные направления реализации идеи "Новый Узбекистан-Третий Ренессанс". Изучена роль данной идеи в стратегии развития страны, а также нормативно-правовые основы её реализации. Проанализированы институциональные и социальные механизмы, необходимые для обеспечения Третьего Ренессанса в научной, образовательной, культурной и духовной сферах. На основе результатов исследования даны практические рекомендации по эффективной реализации идеи Третьего Ренессанса.

Ключевые слова. Новый Узбекистан, Третий Ренессанс, культурное и научное развитие, инновации, трансформационные реформы, национальная идентичность, система образования, глобальная интеграция.

Abstract. This article analyzes the conceptual foundations, historical roots, and main directions for implementing the "New Uzbekistan-Third Renaissance" concept. The role of this concept in the country's development strategy and the legal and regulatory framework for its implementation are examined. The institutional and social mechanisms necessary for ensuring the Third Renaissance in scientific, educational, cultural, and spiritual spheres are analyzed. Based on the research results, practical recommendations for the effective implementation of the Third Renaissance concept are provided.

Key words: New Uzbekistan, Third Renaissance, cultural and scientific development, innovations, transformational reforms, national identity, education system, global integration.

Kirish

O'zbekiston Respublikasi o'z mustaqilligini qo'lga kiritganidan so'ng, mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy-ma'naviy rivojlanishida yangi davr boshlandi. Davlatning

rivojlanish strategiyasini belgilab beruvchi g'oya sifatida "Yangi O'zbekiston-Uchinchi Renessans" konsepsiyasi ilgari surildi. Mazkur tushuncha O'zbekiston zaminida ilgari sodir bo'lgan ikki buyuk madaniy-ma'rifiy yuksalish davrlariga ishora qiladi: IX-XII asrlardagi Birinchi Renessans va XIV-XVI asrlardagi Ikkinchi Renessans [1].

Uchinchi Renessans g'oyasi O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan 2020-yildan boshlab ilgari surilgan bo'lib, u mamlakatning yangi rivojlanish bosqichidagi asosiy mafkuraviy-strategik yo'nalishini ifodalaydi. Bu g'oya nafaqat tarixiy merosga murojaat etish, balki zamonaviy, raqobatbardosh va ilm-fanga asoslangan davlat qurishni ko'zda tutadi [2]. Uchinchi Renessans konsepsiyasi o'zida milliy an'analar va qadriyatlarni saqlagan holda, innovatsion rivojlanish, raqamli transformatsiya va global integratsiyani qamrab oladi.

"Yangi O'zbekiston-Uchinchi Renessans" g'oyasi kundalik siyosiy retorikadan tashqari, mamlakatning uzoq muddatli rivojlanish strategiyasining ajralmas qismiga aylandi. Bu g'oya 2022-2026-yillarga mo'ljallangan "Yangi O'zbekiston" taraqqiyot strategiyasida ham o'z aksini topgan [3]. Biroq, mazkur g'oyaning amaliy ro'yobga chiqarilishini ta'minlash uchun tizimli yondashuvlar, institutsional mexanizmlar va ilmiy asoslangan dasturlar talab etiladi.

Ushbu maqolaning maqsadi "Yangi O'zbekiston-Uchinchi Renessans" g'oyasining ro'yobga chiqarilishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan mexanizmlarni va yo'nalishlarni ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot jarayonida g'oyaning nazariy-konseptual asoslari, huquqiy-me'yoriy bazasi tahlil qilinib, uni ro'yobga chiqarishning asosiy sohalari va istiqboldagi yo'nalishlari o'rganiladi.

METODOLOGIYA VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Mazkur tadqiqot ishida asos sifatida tarixiy, qiyosiy-tahliliy va tizimli yondashuvlar qo'llanildi. Ushbu yondashuvlar "Yangi O'zbekiston-Uchinchi Renessans" g'oyasining tarixiy kontekstini, ijtimoiy-siyosiy va madaniy-ma'naviy asoslarini, shuningdek, uning amaliy ro'yobga oshirilishi bilan bog'liq murakkab va ko'p qirrali jarayonlarni kompleks tahlil qilish imkonini berdi.

Tadqiqot jarayonida rasmiy-huquqiy, ilmiy-nazariy va amaliy-dasturiy manbalar qamrab olindi. Avvalo, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlari, qarorlari va nutqlari tahlil qilindi. Shuningdek, Yangi O'zbekiston va Uchinchi Renessans mavzusida nashr etilgan ilmiy-tadqiqot ishlari, monografiyalar va maqolalar o'rganildi.

Tadqiqot doirasida ilmiy adabiyotlar tahlili uchta asosiy yo'nalishda olib borildi:

Birinchidan, "Yangi O'zbekiston-Uchinchi Renessans" g'oyasining nazariy-konseptual asoslari o'rganildi. Bu borada Quronboyev (2021) g'oyaning falsafiy-tarixiy asoslarini tahlil qilgan [4]. Muallif, tarixiy Renessans davrlarining o'ziga xos xususiyatlarini o'rganib, zamonaviy sharoitlarda Uchinchi Renessans konsepsiyasining o'ziga xos jihatlarini ko'rsatib bergan. Shuningdek, Ergashev (2022) tomonidan g'oyaning milliy o'zlikni anglash va milliy taraqqiyot strategiyasi bilan bog'liq jihatlari tadqiq etilgan [5].

Ikkinchidan, Uchinchi Renessans g'oyasining ta'lim, ilm-fan va innovatsiyalar bilan bog'liq jihatlari o'rganildi. Bu borada Xolbekov (2021) o'z tadqiqotida Yangi O'zbekistonda ilm-fanning rivojlanishi va uning Uchinchi Renessansni ta'minlashdagi rolini atroflicha yoritib bergan [6]. Abdullayeva (2023) esa oliy ta'lim tizimidagi islohotlarning Uchinchi Renessans g'oyasi bilan bog'liqligini ko'rsatib bergan [7].

Uchinchidan, Uchinchi Renessans g'oyasini ro'yobga chiqarishning amaliy jihatlari va institutsional mexanizmlari o'rganildi. Bu borada Safarov (2022) tomonidan olib borilgan

tadqiqot ishlari diqqatga sazovor bo'lib, unda g'oyani ro'yobga chiqarish uchun zarur bo'lgan institutsional islohotlar tahlil qilingan [8]. Shuningdek, xalqaro tajriba va xorij ilmiy adabiyotlari doirasida Isaev va Ochilov (2023) Yangi O'zbekiston va Uchinchi Renessans g'oyasini global kontekstda o'rganib, xalqaro integratsiyaning ahamiyatini tahlil qilgan [9].

Adabiyotlar tahlili natijalari shuni ko'rsatadiki, "Yangi O'zbekiston-Uchinchi Renessans" g'oyasi hozirgi kunda O'zbekiston ilmiy jamoatchiligi tomonidan keng o'rganilmoqda, ammo uni ro'yobga chiqarishning amaliy mexanizmlari hamda samaradorligini baholash masalalari hali yetarlicha tadqiq etilmagan.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

O'zbekiston tarixida IX-XII asrlarda sodir bo'lgan Birinchi Renessans davri Xorazmiy, Beruniy, Ibn Sino, Farobiy kabi buyuk mutafakkirlar faoliyati bilan bog'liq bo'lgan bo'lsa, XIV-XVI asrlardagi Ikkinchi Renessans Amir Temur va temuriylar davri madaniy-ma'naviy yuksalishi bilan bog'liq [1]. Hozirgi zamon Uchinchi Renessansi esa, avvalgi renessans davrlaridan farqli ravishda, global kontekstda va raqamli transformatsiya sharoitida ro'y bermoqda. Quronboyev ta'kidlaganidek, Uchinchi Renessans g'oyasi nafaqat tarixiy merosni o'rganish va qayta tiklash, balki zamonaviy ilm-fan va innovatsiyalar asosida yangi O'zbekistonni qurish strategiyasini ham o'z ichiga oladi [4].

2022-2026-yillarga mo'ljallangan "Yangi O'zbekiston" taraqqiyot strategiyasi doirasida mamlakatni rivojlantirishning 7 ta ustuvor yo'nalishi belgilangan bo'lib, ular Uchinchi Renessans g'oyasini ro'yobga chiqarishning asosiy sohalari hisoblanadi [3]. Shuningdek, Prezident Sh. Mirziyoyevning "Yangi O'zbekiston strategiyasi" kitobida ham mazkur g'oyani ro'yobga chiqarishning nazariy va amaliy jihatlarini atroflicha yoritilgan [10]. Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, Uchinchi Renessans g'oyasi faqat deklarativ xarakterga ega bo'lmay, uning ro'yobga chiqarilishini ta'minlash uchun muayyan huquqiy-normativ baza yaratilgan.

Safarov (2022) ta'kidlaganidek, g'oyani ro'yobga chiqarish uchun samarali institutsional tizim va mexanizmlar zarur [8]. Bu borada O'zbekistonda qator davlat organlari va muassasalari faoliyat yuritmoqda. Xususan, Madaniyat vazirligi, Ta'lim vazirligi, Innovatsion rivojlanish vazirligi, Fanlar akademiyasi va boshqa tashkilotlar faoliyati Uchinchi Renessans g'oyasini ro'yobga chiqarishga yo'naltirilgan. Biroq, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bu tashkilotlar faoliyatini muvofiqlashtirishda qator muammolar mavjud.

XULOSA

"Yangi O'zbekiston-Uchinchi Renessans" g'oyasi O'zbekiston Respublikasining zamonaviy rivojlanish strategiyasining fundamental konsepsiyasi bo'lib, u mamlakatning barcha sohalardagi keng qamrovli islohotlarini nazariy jihatdan asoslash va yo'naltirish vazifasini bajaradi. G'oya ko'p qirrali bo'lib, uning ro'yobga chiqarilishini ta'minlash uchun tizimli yondashuv va kompleks chora-tadbirlar talab etiladi.

"Yangi O'zbekiston-Uchinchi Renessans" g'oyasi nafaqat mafkuraviy-siyosiy, balki amaliy-strategik ahamiyatga ega bo'lib, uning ro'yobga chiqarilishini ta'minlash uchun aniq mexanizmlar va yondashuvlar zarur. Bu borada, g'oyaning nazariy-konseptual asoslarini yanada chuqurroq o'rganish, uni ilmiy jihatdan asoslash va rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

G'oyani ro'yobga chiqarishning eng muhim sohasi ta'lim tizimi hisoblanadi. Ta'lim tizimini transformatsiya qilish, uning sifatini oshirish, xalqaro standartlarga moslashtirish Uchinchi Renessansni ta'minlashning asosiy sharti hisoblanadi. Bu borada ta'lim tizimining barcha bosqichlarida – maktabgacha ta'limdan oliy ta'limgacha – tubdan islohotlar o'tkazish zarur.

Xususan, o'quv dasturlarini modernizatsiya qilish, o'qitish metodlarini takomillashtirish, ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, ta'lim tizimini raqamlashtirish lozim.

References:

Используемая литература:

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Nurullaev, A. (2023). O'zbekiston tarixida Renessans davrlari: tarixiy-qiyosiy tahlil. Toshkent: Fan va ta'lim.
2. Mirziyoyev, Sh. (2020). Yangi O'zbekiston: taraqqiyot strategiyasi. Toshkent: O'zbekiston.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. (2022, 28 yanvar). PF-60.
4. Quronboyev, Q. (2021). Uchinchi Renessans konsepsiyasining falsafiy-metodologik asoslari. Ijtimoiy fikr, 3(91), 24-32.
5. Ergashev, I. (2022). Yangi O'zbekistonda milliy o'zlikni anglash va Uchinchi Renessans g'oyasi. Tafakkur, 2(4), 12-18.
6. Xolbekov, A. (2021). Yangi O'zbekistonda ilm-fan taraqqiyoti: muammolar va istiqbollar. Toshkent: Yangi asr avlodi.
7. Abdullayeva, S. (2023). Oliy ta'lim tizimidagi islohotlar va Uchinchi Renessans. Pedagog, 3(2), 45-53.
8. Safarov, O. (2022). Uchinchi Renessans g'oyasini ro'yobga chiqarishning institutsional mexanizmlari. Huquq va burch, 5(3), 78-85.
9. Isaev, R., & Ochilov, T. (2023). Yangi O'zbekiston va Uchinchi Renessans: xalqaro kontekst. Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti xabarnomasi, 2(1), 34-42.